

Карел Чапек

Римските легиони¹

---

1. РИМСКИЯТ ЛЕГИОН – основна бойна единица в римската войска, наброяваща обикновено 4500 души, от които 3000 тежко въоръжени пехотинци, 300 конници и 1200 леко въоръжени пехотинци.

Четирима от ветераните² на Цезар³, които след участието си в галския⁴ и британския⁵ поход се бяха върнали, увенчани със слава и с най-големия триумф, какъвто е виждал светът, та тези четирима герои, казвам, а именно Булио, бивш десетник, Луциус, заради своята мършавост наричан Мацер, Сартор, известен под прозвището Хила, ветеринар на втори легион, и най-сетне Стробус от Гета, се бяха събрали в кръчмата на сицилийския грък и голям шмекер Онократ, за да си припомнят заедно великите и паметни военни събития, на които те някога бяха свидетели. И тъй като беше жегга, Онократ изнесе масата им на улицата и там четиримата войници си пиеха виното, като разговаряха високо помежду си. Нищо чудно, че скоро около тях се струпаха хора от улицата, занаятчиите, магаретари, деца и жени с пеленачета на ръце, за да слушат разказите им. Трябва да знаете, че славните дела на великия Цезар тогава все още привличаха вниманието на всички римски граждани.

– Слушайте значи – каза Стробус от Гета – да ви разкажа какво се случи, когато на реката срещу нас се бяха изправили трийсет хиляди сенони⁶.

– Чакай – поправи го Булио, – преди всичко сеноните не бяха трийсет хиляди, а най-много да имаше осемнайсет хиляди, второ, ти беше в девети легион, който никога не се е сражавал със сеноните. Вие тогава лежахте на лагер в Аквитания⁷ и ни кърпехте обувките, легионът ви нали беше само от кундураджийи и кърпачи? Ха сега карай нататък.

– Имаш грешка – възрази Стробус. – Ако искаш да знаеш, тогава ние се намирахме в Лутеция⁸. А колкото до обувките ви, ние ги кърпехме, вярно, ама това беше след бягството ви от Герговия⁹, съвсем ги бяхте протрили. Какъв пердах ядохте само тогава вие и пети легион, и така

---

2. ВЕТЕРАНИ – староримски войници с продължителен стаж и опит.

3. ЦЕЗАР, ГАЙ ЮЛИЙ (100–44 г. преди н.е.) – военачалник и държавник, достигнал абсолютна власт над цялата римска империя.

4. ГАЛСКИ ПОХОД – войната, която Цезар води в Галия през периода 59–52 г. преди н.е.

5. БРИТАНСКИ ПОХОД – първото нашествие на Цезар в Британия през 55 година преди н.е., второто – през 54 г. преди н.е.

6. СЕНОНИ – келтско (галско) племе, което, според римското предание, е представлявало основната съставна част от населението на Галия.

7. АКВИТАНИЯ – старото название на югозападната част на Галия между р. Гарона и Пиренеите, по-късно самостоятелна римска провинция.

8. ЛУТЕЦИЯ – в древността град на мястото на днешния Париж,

9. ГЕРГОВИЯ – главната квартира на арверните, срещу която Цезар предприема неуспешно нападение по време на общото въстание на галите, организирано от Верцингеторикс в 52 г. преди н.е.

ви се падаше.

– Не беше така – каза Луциус, когото наричаха Мацер. – Пети легион никога не е бил при Герговия. Пети легион го тупаха още при Бибракте¹⁰ и оттогава не го биваше за нищо друго освен за плячкосване. Ка-то петия друг легион нямаше – каза Мацер и плю надалече.

– А кой беше виновен за това – каза Булио, – че пет легион при Бибракте загази с двата крака. Предните позиции трябваше да се заемат от шести легион, който трябваше да смени петия, ама на клинчарите от шестия хич не им се искаше. Нали тъкмо се бяха върнали от женските в Масилия¹¹...

– Приказваш врели-некипели – възрази Сартор, по прякор Хила, – шести легион изобщо не е бил при Бибракте; той стигна на фронта едва при Аксона, когато командуването беше поел Галба.

– Що си не гледаш фелдшерството, като не ги разбираш тия работи – рече Булио. – На Аксона беше втори, трети и седми легион. Шестия ебуроните¹² отдавна го бяха пратили на почивка да нанка у дома.

– Всичко това открай докрай е лъжа – каза Луциус Мацер. – Истината е само това, че втори легион, в който служих аз, се би на Аксона; останалото е лично твоя измислица.

– Що ли приказваш и ти – каза Стробус от Гета. – На Аксона вие хъркахте на резервната линия и когато се събудихте, битката беше свършила. Да опожарите Генабум¹³, за това бяхте кадърни вие, и да съсечете няколкостотин цивилни, задето бяха обесили трима лихвари, и на това бяхте способни.

– Така беше заповядал Цезар – сви рамене Мацер.

– Не е истина – извика Хила; – заповедта за това не беше издал Цезар, ами Лабиев¹⁴. Къде ти Цезар, той беше прекалено много политик, за да направи такова нещо, а Лабиев беше военен.

– Галба¹⁵ беше истинският военен – каза Булио, – защото не се страхуваше; а Лабиев се намираще винаги половин миля зад фронта, да не би да го сполети нещо случайно. Къде беше Лабиев, когато ни

10. БИБРАКТЕ – град в Източна Галия (днешния Бова ре), при който в 58 г. преди н.е. Цезар разбил келтското племе хелвети.

11. МАСИЛИЯ – град в Галия, днешната Марсилия.

12. ЕБУРОНИ – келтско племе в древна Галия между Рейн и Моза, унищожено от Цезар в 53 г. преди н.е.

13. ГЕНАБУМ – днешният Орлеан, превзет от Цезар в 52 г. преди н.е.

14. ТИТ ЛАБИЕН – Цезаров легат в Галия през периода 58–50 г. преди н.е., който през 49 г. се присъединил към Помпей и паднал в борбата против Цезар при Мунда в 45 г. преди н.е.

обкръжиха нервите¹⁶, а? Тогава убиха центуриона¹⁷ ни и аз, като най-старши десетник, трябваше да поема командуването. „Момчета“, казах им аз, „който отстъпи само една крачка...“

– Това с нервите – прекъсна го Стробус – беше детинска работа; те ви обстрелваха с шишарки и жълъди. Много по-лошо беше с арверните¹⁸.

– Приказки си приказваш – възрази Мацер, – арверните ние изобщо не можахме да ги стигнем. Нямате си представа, то беше нещо като лов на зайци.

– В Аквитания – каза Хила – аз улучих веднаж един елен; ама парче беше, рогата му бяха разклонени като дърво – два коня трябваше да го довлекат в лагера.

– Това нищо не е – заяви Стробус, – в Британия какви елени имаше да знаете!

– Леле, дръжте ме да не падна – извика Булио, – Стробус ще не разправя, че е бил в Британия!

– А пък ти да не би да си бил – обърна се към него Мацер. – Хей, Онократе, донеси вино! Ще ви кажа, че съм срещал много лъжци, които са разправяли, че са били в Британия, но не съм вярвал на никого.

– А аз бях – каза Хила. – Бях закарал свини. Там беше седми, осми и десети легион.

– Бабини деветини – изрази мнението си Стробус. – Десети легион по-далече от Секванския¹⁹ лагер никога не е ходил. Да ги бяхте видели какви бяха излъскани, докато да дойдат в Алесия²⁰. Ама там здравата ги наредиха тия сукалчета.

– Там всички ядохме боя – каза Булио. – Пердашиха ни като брашнен чувал и все пак накрая спечелихме сражението.

---

15. ГАЛБА – авторът е използвал тук неподходящото от хронологическо гледище име на опитния военачалник Сервий Сулпиций Галба, по-късно римски император (68–69 г.).

16. НЕРВИ – старогерманско племе в Североизточна Галия (днешна Белгия и съседната част от Франция).

17. ЦЕНТУРИОН (лат.) – стотник.

18. АРВЕРНИ – най-важно от келтските племена, което през II век преди н.е. покорило повечето от останалите келтски племена и разпростряло властта си от Пиренеите до Рейн.

19. СЕКВАНИ – галско племе, населяващо сегашната област Франш-Конт между Родан (Рона), Арар (Савона) и планината Юра. Покорено от Цезар през периода 58–52 г. преди н.е.

20. АЛЕСИЯ – град в Галия, в който през време на голямото галско въстание през 52 г. преди н.е. бил обкръжен и пленен вождът на арверните Верцингеторикс.

– Не беше така – възрази Мацер. – Това изобщо не беше кой знае колко голямо сражение. На сутринта, като излязох от палатката...

– Не беше така – каза Хила. – Тя, тая при Алесия, започна още по тъмно.

– Иди копай гробища – каза Булио; – цялата работа започна, след като бяхме обядвали; точно бяхме яли овнешко...

– Това не е истина – каза Хила, като удари с юмрук по масата. – При Алесия ни даваха само говеждо, кравите бяха заболели нещо. Никой вече не искаше да го яде.

– А пък аз ти казвам, че беше овнешко – настояваше Булио. – Нали тогава беше дошъл при нас стотникът Лонгус от пета легия.

– Гледай какви ги разправя – каза Мацер. – Та Лонгус беше при нас във втори легион, а когато бяхме при Алесия, него отдавна го бяха убили. В пети легион беше Хиртус.

– Това не е вярно – каза Хила. – В пети легион беше оня – как го казваха? – сетих се, Корда.

– Гле'й го – не се съгласяваше Булио – Корда беше в Масилия. Лонгус беше и стига толкова: дойде и каза „да му опустее и дъжда“...

– Дрън-дрън – извика Стробус. – Не беше така. При Алесия тогава изобщо не валя дъжд. Страшна горещина беше, нали си спомням как се беше вмирисало свинското.

– Овнешко беше – извика Булио – и валя дъжд! Та ви казвам, идва тоя Хиртус и разправя: „Момчета, казва, мирише ми на голяма тупаница“. И излезе прав. Сражението продължи двайсет часа...

– Не беше така – каза Мацер. – Всичко се свърши в три часа.

– Аха, имаш голяма грешка – каза Стробус. – Всичко продължи три дни, но с почивки. Втория ден ни биха...

– Не е вярно – заяви Хила. – Биха ни първия ден, на втория ден си им го върнахме.

– Глупости – каза Булио, – ние изобщо не бяхме ги били и искахме да се откажем, но те се отказаха преди нас.

– Това съвсем не беше така – рече Мацер, – изобщо при Алесия не е имало никакво сражение. Онократе, вино! Чакайте да ви кажа нещо: когато обсаждахме Аварик²¹...

– Абе, не беше така – измърмори Булио и заспа.

КРАЙ

---

21. АВАРИКУМ – галски град (днешният Бурже), превзет от Цезар през 52 г. преди н.е.

© 1932 Карел Чапек
© 1968 Светомир Иванчев, превод от чешки

Karel Čapek
, 1932

Сканиране, разпознаване и редакция: К. Ч.

Издание:

Карел Чапек. Книга апокрифи. Разкази
Издаелство „Народна младеж“, София, 1968
Редактор на издаелството Вера Филипова
Художник Иван Кирков
Художествен редактор Иван Стоилов
Технически редактор Лазар Христов
Коректор Мери Керанкова

Karel Čapek. Kniha apokryfů
Vydání 4
Československý spisovatel. Praha, 1964

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10645>]